

A KORONATANÚK meghallgattatnak...

Átkutatjuk két szekrény "rattarát, telefonon érdeklődünk a párttitkárnál — a diploma dolgozatnak azonban nyoma veszett. Széll Józsefné történelem tanárnő tanácstalanul áll az igazgatói irodában: a négy példányból egyet otthon őriz, de az is elkeveredett a könyvek között... Bosszantó, hiszen az 1919-es baksi eseményekről szóló államvizsga dolgozat koronatanú lenne a falukrónika számára.

„Tüzek” a grófi szérűn

— Baks korábbi történetéről magam is gyűjtöttem valamit — biztat Prágai Ferenc iskolaigazgató. A füzetlapok sötét, szomorú korszakot idéznek: Az első zsellértelepülések 1800 körül tűntek fel Pallavicini gróf birtokán. 1850-ben valamilyen szerződés nemteljesítése miatt zúgolódtak a jobbágysok. A gróf utasította Palásthy inspektort: aki a szerződés érvényesítését követeli, el kell üldöztetni. Ekkor számos zsellérházat leromboltak. Ezért 40 család összefogott és meggyilkolták az inspektort.

Milyen szerződésről volt szó? — nem tudni. Az frásos emlékeket a felszabadulás-kor eltűnték a grófi kastélyban. Ezt is a kiváló memóriájú Búza István mesélte az iskolaigazgatónak. Erdemes lenne a históriát alaposabban kibogozni.

— Láttam a csendőrőrs régi épületét? Az algyői kastély anyagából készült 1905–10 között — mondja az igazgató. Mert az is Baks szomorú múltjához tartozik, hogy a századfordulóra a börtönből szabadult embereket, a megfigyelés alatt tartott engedetleneket ide telepítették. Csak szuronnyokkal lehetett itt „rendet tartani”.

Él a direktorium egyik tagja

Az új faluból átsétálunk az öreg faluba az iskolaigazgatóval. Számára is hasznos, ha lejegyzik a falu veterán harcosának visszaemlékezéseit az 1919-es baksi eseményekről. Jó lesz a falukrónikához, melyet a felszabadulási évfordulóra szeretne összeállítani.

A házigazda fehér hajú, megrokkant apró ember. A belső szobában villanyt kaptintanak, aszalhoz ülnek és Lajos bácsi a hónapok és napok pontosságával idézi emlékeit. Az első világháborús élményeket, ismerkedését a lővészárkok „agitátorai”-val, majd hazatérését.

— És mi várta itthon?
— Az emberek éheztek, se kenyér, se zsír. Biztonságot rögtönöztek és szétosztottuk a gróf búzáját. 1919. március 28-án munkástanácsot alakítottunk, élén öttagú direktorium állt. Megszervez-

tük az aratást az immár szocializált uradalmi földeken, megszabtuk a keresetet.

Apró Lajos direktóriumi tag volt. A Tanácsköztársaság bukása után pár hónapig bújdosott, majd letartóztatták. Héthónapi vizsgálati fogság után hazaengedték és három évig hetenként többször köteles volt jelentkeznie a csendőrőrsön. Mennyi érdekes, izgalmas történet: összecsapások a direktoriumban, a köröző katonai hatóságok kijátszása, szökés a Tiszán egy szál deszkával, majd az otthoni illegális beszélgetések, tiltott könyvek tanulmányozása, végül a felszabadulás, a földosztás. Ezek töltik ki a 71 éves Apró Lajos életét.

Húsz esztendő

Ki lenne hivatottabb a húsz esztendő eredményeiről beszélni, mint Gémes Ferenc. A község tanácselnöke, s egyben tőzgyökekes baksi család fia. Apja 44 évig uradalmi cseléd volt, nyolc gyermeket nevelt. Maga is végigjárta a szolgaság lépcsőfokait: előbb napszámos, hónap-számos, majd kisbéres, szekeres béres. A munkanap: éjjel fél 2-kor ébresztő és naplementéig a mezőn.

A falu népének élete jó részt már a családi házak ábrázatáról leolvasható. Bakson ez beszédes. Az öreg falu öreg házai — bár többekévé kikozmetikálták — magukon viselik a szűkablakos, szűkkamrás jobbágysorsot. Az új faluban azonban büszkén sorakoznak az új családi otthonok. Húsz év alatt 400 ház épült (a felszabadulásig 350 volt). Az 1948-ban önállóított község kör- orvost, orvosi rendelőt kapott. Újabb iskola, óvoda, tanműhely épült, napközi-otthont létesítettek. Az 1930-as években mindössze három tanító volt, ma 23 pedagógus neveli a gyermekeket. Tavaly fejezték be a falu teljes villamosítását.

Másfél millió a takarékbán

— Az idén modern busz- várót készíttünk. Megkezdjük a művelődési otthon építését. Szervezzük a törpeviz- mű társulást, pár év múlva ezt is megvalósítjuk — sorolja a nagyobb községfejlesztési teendőket Gémes Ferenc. Aztán telefonál a postára: hány rádiót és televíziót tartanak nyilván? 460-at, illetve 83-at. És a takarékbetétállomány? Másfél millió — hangzik a válasz a telefonban. Fél év alatt fél millióval növekedett.

Beszédes adatok szólnak a lakosság vásárlóerejéről is. A földművelészetet boltjában tavaly közel 8 és fél millió forint értékű árut vá-

sároltak a baksiak. (Csaknem két és fél millióval többet, mint 1961-ben.) Mindez a módosabb életet jelzi.

Elsődleges forrás

A krónikaszerző nem feledkezhet meg a közös gazdaságról. Ez az anyagi élet elsődleges forrása Bakson is. A négy és fél ezer holdon gazdálkodó Új Élet Tsz most készíti zárszámadását. Meny- nyivel gyarapodik máris a sokmillió közös vagyon, még nem tudni.

— Biztató az, hogy az új vezetőség hozzáértése, jó munkaszervezése már működésbe első évében, vagyis 1963-ban szép eredményt hozott. Kifizették 700 ezer forint adósságukat, építkeztek. Az idei zárszámadás újabb fejlődést ígér. Tavaly például 55 mázsás átlagos fűszer- paprikatermést szüreteltek 50 holdon. Korábban idegenkedtek itt a munkajégyes növények termesztésétől — magyarázza a tanácselnök.

A gépekkel ellátott, nagyüzemi-gazdálkodási tapasztalatokkal gyarapodott Új Élet Tsz-ben minden feltételt megvan ahhoz, hogy valóban az új paraszti élet anyagi forrása legyen.

Beesteledett, míg Prágai Ferenc iskolaigazgatóval a falu múltjáról, jelenéről beszélgetünk a baksi embereket. Az utcákon villanyfény, a házakban villanyfény. Rádiók, televíziók szólnak a falu népéhez. Baks már csak az emlékezetben őrzi sivar zsellérsorsát. Mai élete a szocialista falu mindennapi munkás élete.

Balogh Ödön

Kottaolvasó falusi gyermekek

A hét különböző napjain húsz zenetanár és tanárképzős hallgató utazik a járás falvaiba. E napok délutánjain 400–450 iskolás indul el hazulról hegedűjével, harmonikájával, hogy ismerkedjék a zenével.

A falusi gyermekek zene- tanulásának sok szép mozzanatát, eseményét őrzi emlékezetében a járási zenei munkaközösség vezetője, Bánhidai Ödön. Mintegy tíz éve járja a falvakat és tanítja a falu daloskedvű fiait. A munkaközösség tevékenységét így összegezi: 10 év alatt több ezer falusi gyermek szerzett zenetudást, barátkozott meg a klasszikus zenével. A tehetséges tanítványok toborzását több pedagógus szívügyének érezte. Elsők közt említi a baksi,

Tudósítóink jelentik::: Tudósítóink jelentik:::

Tizennégy szocialista brigád a fűtőházban

A Szegedi Fűtőházban 14 szocialista brigád dolgozik az élűzemszint teljesítéséért. A napokban tartott ellenőrzés alkalmával megállapították, hogy a 720 fős létszámú fűtőház 50 vontató járművel állt a forgalom rendelkezésére. A szocialista brigádok bátor kezdeményezése és példamutatása magával ragadta a fűtőház tőzsgárdáját és így a kezdeti gyengébb eredmények után ma már szép teljesítésről számolhatunk be.

A fűtőház dolgozói egyre nagyobb gon- tot fordítanak különböző ésszerűsítések, újítások bevezetésére. Szinte hónapról hónapra emelkedik a benyújtott javaslatok száma. A múlt évben például 47 újítást adtak be, s ebből 18-at már alkalmaznak. Kísérletre 5 újítási javaslatot fogadtak el.

Tótka Károly

Kulturális élet az építők szállásán

A Csongrád Megyei Építőipari Vállalat Kossuth Lajos sugárúti munkásszállásán gazdag kulturális programot állítottak össze. Nemrég jól sikerült hangversenyt rendezett a szállóban a Szakszervezetek Általános Munkaskórusa. A másfél órás műsor után ismerkedtek az építőmunkások és az énekkar tagjai.

A szállóbizottság terve szerint hetenként tartanak — ilyenkor télen — ismeretterjesztő vagy kulturális előadást. Rövidesen sor kerül a társadalmi tulajdon védelméről szóló előadásra, valamint az Állami Védőnőképző Intézet kulturális estjére. Havonként egy alkalommal a szakszervezeti aktívák részére politikai foglalkozást tartanak a munkásszálláson, melyet filmvetítés követ. Legutóbb nagy érdeklődéssel nézték végig a szálló ifjú és idősebb szakmunkásai a Sztálingrádi csata című filmet.

Kertész Imre

Emberek az akták mögött

Tanulás — gyorsabb ügyintézés A II. kerületi tanács pártiszervezetének munkájáról

A II. kerületi tanács párt- szervezete az apparátus dolgozóinak szakmai és politikai továbbképzését sorolja legfontosabb teendői közé. Ennek sikere egyben a precíz hivatali ügyvitel, a tanács- hoz forduló ügyes-bajos dolgainak gyorsabb rendezését is eredményezi. A tudat marxista szellemű formálá- sának egyenes következmé- nye a munkához való vi- szony, általában a munkaerő- kölcs magasabb fokú érve- nyesülése. A II. kerületi ta- nács dolgozóinak zöménél ez a kölcsönhatás megtalálható a napi munkában.

Aktatologatás helyett...

— Itt nem arról van szó — mondja Kerepesi József

párttitkár, aki egyben a ke- rületi tanács végrehajtó bi- zottságának titkára is —, hogy ki hány aktát írt alá egész nap. Előfordulhat, hogy a tanács dolgozójának mun- kája mégis eredményesebb lehet, mintha egész nap kör- mölt volna. Ne halmozódja- nak az ügyiratok, hanem az ügyek intézése gyorsuljon.

Ennek a kerületnek mint- egy 30 ezer a lélekszáma. S a város területének jelentős részét öleli fel a kerületi közigazgatási határa. A tá- volabbi települések lakóinak problémáit éppen olyan gyor- san kell megoldania a ta- nácsnak, mint a közelebb lakóké. A cél az, hogy aki valamilyen dologban a ke- rületi tanácshoz fordul, ak- tatologatás, szobáról szobára küldözgetés helyett ügye

pontos, gyors elintézését kap- ja az illetékes fórumokon. Mint megtudtuk, általában az ügyintézés ezt is tükrö- zik a kerületben. Előfordul azonban késedelem, indoko- latlan határidő-túllépés egy- egy ügyvitelben, pontatlan, félreérthető fogalmazás az államigazgatási határozatok- ban.

Hibák — felületességből

Ezek a hibák, mint ahogy Kerepesi József hangsúlyoz- ta, nem a hozzá nem értes- ből adódnak, hanem a felü- letességből. Említett egy friss példát is. Egy nyugdíjas bá- csinak hivatalos aláírás és pecsét kellett volna, hogy megkapja utazási kedvezmé- nyét. De mert az ügyfélfoga- dás utolsó percében tudott csak megjelenni, az előadó a vb elnökhöz küldte, hogy az engedélyezze az aláírást és a pecsétet.

Bosszantó az ilyen elinté- zési mód, s rossz fényt vet

az egyébként eredményes ügyvitelre. Eppen ezért a vi- szonylag kislétszámú tanács- pártiszervezet minden egyes tagja arra törekszik, hogy ilyen jelenségek nemhogy ne ismétlődjenek meg, de ne is forduljanak elő semmilyen formában. A pártiszervezet tagságának 60 százaléka a kerületi tanácsnál vezető be- osztásban dolgozik. Ki-ki a saját területén érvényesíti a pártiszervezet célkitűzéseit.

A körülmények ismerete

Az akták mögött minden esetben emberek vannak, érthető tehát, hogy egy-egy ügyben a döntést nem lehet csak a véletlenre, vagy az egyoldalú tájékozódásra ala- pozni.

— A körülmények nem kellő ismerete — tette hoz- zá a párttitkár — például a gyámügyekben vagy az épít- kezőkkel kapcsolatos problé- mák megoldásában komoly bonyodalmakat idézhet elő egy-egy család életében. Em- berek sorsába beleszólni a sokszor nagyon is szerteága- zó körülmények kellő tisztá- zása nélkül nemcsak vétség, megsértése a hivatali ügy- rendnek, hanem lelkiismeret- lenség is.

A tudat szocialista formá- lása, a szakmai és politikai oktatás eredményessége te- hát kézzel fogható a hivatali apparátus munkájában. Min- den egyes ügykezelésben tükröződnie kell annak a szellemnek, amely minden esetben az embert látja a megoldásra váró problémák mögött.

L. F.

TÉLI VÁSÁR 1965

február 8-20-ig

Sokféle ruházati cikk 30-40 %-os
árengedménnyel a kijelölt
szaküzletekben

EZT NEM LEHET KIHAGYNI!